

14.11.2022

VN/30743/2022

VN/30743/2022-STM-1

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunto Hallintovaliokunnalle HE 133/2022 vp Hallituksen esi- tys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koske- vasta hallituksen esityksestä

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää esitystä pääasiassa hyvänä. Ministeriö esittää, että sähköisen henkilökortin ikärajaa lasketaan 15 vuodesta 12 vuoteen. Ministeriö esittää myös että tämän hankkeen jälkeen käynnistetään jatkohanke, jossa tehdään sähköisestä henkilökortista itsenäinen perinteisistä tunnistusvälineistä riippumaton ja maksuton. Kaikissa tapauksissa on turvattava asiointi myös perinteisillä välineillä, koska kaikilla henkilöillä ei ole käytettävissään älypuhelimia.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa digitaalista henkilöllisyyttä koskevasta hallituksen esityksestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa aluksi, että luotettavalle digitaaliselle henkilöllisyydelle on suuri tarve. Sosiaali- ja terveysministeriön toimiala on suuri henkilöllisyyden todentamiseen liittyvien palveluiden käyttäjä ja tietojen kohdistuminen juuri oikeaan henkilöön on erittäin tärkeää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut työhön ohjausryhmän jäsenenä sekä antoi lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta lausuntokierroksen aikana ja kommentoi esitystä sekä yleisesti että yksityiskohtaisemmin. Ministeriö suhtautuu ehdotukseen pääasiassa myönteisesti.

Lausuntovaiheessa ministeriö kiinnitti huomiota alaikäisten asemaan. Ehdotuksessa 15-vuotias henkilö saisi digitaalisen henkilöllisyyden edellyttämän tunnistusvälineen ilman huoltajien suostumusta ja nuoremalta henkilöltä edellytetään huoltajan suostumus. Sosiaali- ja terveysministeriössä tätä pidetään ongelmallisena, koska toimialan palveluissa alaikäisellä on oikeus asioida ilman huoltajan suostumusta tai tietoa asiointista nuorempaanakin, jos hänet katsotaan asian luonteen huomioon ottaen kypsäksi hoitamaan omaa asiaansa. Oikeus tulla tunnistetuksi on perusoikeus eikä siihen pitäisi liittyä ikärajoja eikä huoltajalla pitäisi olla oikeutta kieltää alaikäisen tunnistamista. Tunnistaminen itsessään ei anna mitään oikeutta mihinkään vaan se pitäisi erottaa jonkin toimenpiteen suorittamisesta.

Tunnistautuminen sosiaali- ja terveydenhuollossa on isossa roolissa. Jokainen asiakas on tunnistettava luotettavasti sekä käynti- että sähköisessä asiointissa. Sähköisessä asiointissa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

käytetään suomi.fi –palvelun tunnistautumista, joka on yleisesti saatavilla ja kattaa suurimman osan väestöstä. Käyntiasioinnissa hyväksytään myös Kela-kortti, mikä on ongelmallista. Kela kortti ei ole luotettava tunnistusväline. Sen käyttö hyväksyttiin, koska monilla iäkkäillä henkilöillä ei ole muuta välinettä ja jokaisen on saatava terveydenhuollon palveluita. Kriittistä palvelua ei voida evätä puuttuvan tunnistusvälineen takia. Tällöin keskusteltiin siitä, että henkilökortti annettaisiin kaikille ilmaiseksi, kuten Virossa on menetelty. Tämän katsottiin silloin aiheuttavan liian suuria kustannuksia, mutta digitaalinen henkilökortti olisi kustannuksiltaan paljon edullisempi. Tällöin saattaisi olla mahdollista luopua Kela-kortista kokonaan.

Ehdotettu lainsäädäntö aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollossa, mutta ne eivät ole merkittävän suuria, kunhan palvelu toteutetaan järkevästi. Sähköisessä palvelussa uusi tunnistusväline liitetään suomi.fi –palveluun, jolloin tunnistus toimii suoraan ilman muutoksia. Käyntiasioinnissa tarvitaan lukijalaitteita ja integrointia, mutta tämä kustannus on arvioitu olevan kohtuullinen. Tunnistusvälineen jako ilmaiseksi tarkoittaisi sitä, että sähköinen identiteetti olisi erotettava fyysisistä tunnistusvälineistä niin, että kansalaiselle voitaisi antaa pelkkä sähköinen henkilökortti. Tällöin ilmaisen tunnistusvälineen jako tarkoittaisi sitä, että sähköisen henkilökortin kulut olisi maksettava valtion budjetista. Lisäksi olisi varauduttava antamaan perinteinen henkilökortti henkilöille, joilla ei ole sähköisen henkilökortin edellyttämää älypuhelinta.

Osastopäällikkö

Kari Hakari

Erityisasiantuntija

Teemupekka Virtanen

Liitteet Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu

Tiedoksi